

Nr: AC 2207 3278

Het College van Beroep voor de Examens,
prof. mr. P.J.J. Zoontjens, voorzitter, E.A. Duyster-Went, RA, N. Zijlstra, leden.

BESLISSING inzake het beroep van [REDACTED], hierna te noemen “appellante”, ingesteld bij schrijven van 3 juli 2022, tegen de beslissing van 23 mei 2022 van de examencommissie Interdisciplinaire Sociale Wetenschap van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen, hierna te noemen “verweerster”, waarbij aan appellante is medegedeeld dat er geen dispensatie wordt toegekend met betrekking tot appellante haar aanwezigheidsplicht voor het vak *Introduction to Conflict Studies*.

I. Ontstaan en loop van het geding

Bij besluit van 23 mei 2022 is door verweerster aan appellante medegedeeld dat er geen dispensatie wordt toegekend met betrekking tot appellante haar aanwezigheidsplicht voor het vak *Introduction to Conflict Studies*. Tegen dit besluit is het beroep van 3 juli 2022 gericht. Bij schrijven van 5 juli 2022 is verweerster verzocht om in overleg met betrokkene na te gaan of een minnelijke schikking tot de mogelijkheden behoort. Dit heeft echter niet geleid tot een oplossing van het geschil. Bij schrijven van 1 augustus 2022 heeft verweerster een verweer ingediend. Het beroep is behandeld tijdens een zitting op 12 oktober 2022, alwaar appellante samen met haar gemachtigde [REDACTED] is verschenen. Namens verweerster zijn verschenen [REDACTED]

II. Motivering

Standpunt van appellante

Appellante heeft zich blijkens de stukken en het verhandelde ter zitting, zakelijk weergegeven, op het volgende standpunt gesteld.

Appellante kan zich niet met het besluit verenigen en beroept zich op overmacht, het vertrouwens- en zorgvuldigheidsbeginsel en de redelijkheid en billijkheid. Met betrekking tot overmacht noemt appellante het volgende; haar grootvader die woonachtig was in Nieuw-Zeeland is komen te overlijden waardoor zij met haar moeder de begrafenis aldaar moest gaan regelen. Daardoor heeft appellante twee werkgroep bijeenkomsten gemist. Met betrekking tot het vertrouwens- en zorgvuldigheidsbeginsel geeft appellante aan dat zij gedurende de gehele cursus altijd haar opdrachten heeft gemaakt en een werkshift heeft ingepland op een dag waarvan in de cursushandleiding stond dat het een lesvrije dag was. Hierdoor heeft zij één bijeenkomst gemist. Appellante geeft aan dat zij, op basis van de OER, vertrouwde en mocht vertrouwen op de informatie in de cursushandleiding. De andere gemiste bijeenkomst was vanwege een Corona-besmetting. Met betrekking tot de redelijkheid en billijkheid geeft appellante aan dat zij het onjuist acht dat haar tentamen niet volledig is nagekeken door het niet voldoen aan de inspanningsverplichting gezien haar studievoortgang. Haar studievoortgang is de afgelopen twee jaar volledig in orde, net als haar aanwezigheid en studiehouding. Zij stelt dat zij 10 van de 14 werkcolleges heeft gevolgd en alle opdrachten tijdig ingeleverd met voldoende resultaat, zelfs na ziekte en een overlijdensgeval. Appellante acht het besluit onredelijk en disproportioneel. Haar studiegenot is hierdoor verminderd en het besluit heeft bovendien studievertraging van een half jaar als gevolg terwijl het collegegeld doorbetaald dient te worden. Ook dient zij bij alle deadlines opnieuw in te leveren terwijl zij die al naar behoren behaald heeft. Zij zou derhalve het tentamen terug willen ontvangen met resultaat. Volgens appellante is het doel van het vak om de competenties en alle leerdoelen te behalen en zij is van mening dat zij dat allemaal heeft gehaald en dat de aanwezigheidsplicht daar ook voor bedoeld is. Dat sluit ook aan op hoe het in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) is geregeld. Een tentamen omvat volgens art. 7.10 WHW een onderzoek naar de kennis, inzicht en vaardigheden van de examinandus en alle studenten hebben recht om deel te nemen aan de tentamens die behoren bij de opleiding. De WHW laat geen ruimte om aangelegenheden die geen onderdeel zijn van het tentamen wel in aanmerking te nemen om te bepalen of een student daaraan deel mag nemen en aanwezigheid aan sich kan niet gezien worden als een onderzoek

naar de kennis, inzicht en vaardigheden van de examinandus. Door van studenten wel te eisen dat zij moeten komen wordt inbreuk gemaakt op hun academische vrijheid. Studenten hebben de vrijheid om te kiezen welk onderwijs zij wel of niet volgen en daar hoort ook bij het wel of niet volgen van bepaalde werkgroepen. Daarnaast vindt appellante het opmerkelijk dat in de OER staat dat de cursushandleiding kan bepalen welke ruimte er is voor een examinerator om af te wijken van de aanwezigheidsplicht. Omdat dit fundamentele informatie is voor een student kan dat niet in een cursushandleiding geplaatst worden die slechts twee weken van tevoren bekend wordt gemaakt. Dan kan ook de medezeggenschapsraad er niet meer naar kijken. Appellante is derhalve van mening dat het onredelijk is de aanwezigheidsplicht, voor zover die aanwezig is, te handhaven.

Standpunt van verweerster

Verweerster heeft zich blijkens de stukken en het verhandelde ter zitting, zakelijk weergegeven, op het volgende standpunt gesteld.

Verweerster stelt zich op het standpunt dat appellante te veel bijeenkomsten heeft gemist en stelt hier toe het volgende; voor de eerste gemiste bijeenkomst, waarvoor appellante ten tijde van het examencommissieverzoek geen verklaring aandroeg, maar die appellante in het beroepsschrift toeschrijft aan ziekte gerelateerd aan Corona, was er binnen de cursus voorzien in een alternatief (wegens de Corona-situatie van destijds). Appellante had deze gemiste werkgroep online kunnen volgen. Appellante heeft dit destijds niet ter sprake gebracht en de werkgroep dus niet bijgewoond. Juist vanwege de betreurenswaardige omstandigheden die appellant ertoe dwongen voor een tweede en derde maal afwezig te zijn, had de docent coulance betracht door een uitzondering te maken voor appellante.

Appellante schrijft dat door een verwijtbare fout van de opleiding zij vervolgens een vierde bijeenkomst heeft gemist. Zij stelt dat in de cursushandleiding expliciet de misleidende mededeling staat dat de werkgroep in de week van Koningsdag niet verplaatst zou worden. Echter, een dergelijke mededeling komt in de cursushandleiding niet voor. Appellante baseert zich op een screenshot waarin staat dat in week 13 geen hoorcollege en werkgroep plaatsvindt. Dit fragment komt uit het schema dat door docenten is samengesteld voor de cursus. Week 13 gaat echter over de week na Koningsdag: de onderwijsvrije week zoals vastgelegd in de Academische Kalender van de universiteit. Blijkbaar heeft appellante op basis van dit tijdpad een vergissing gemaakt in het maken van haar planning. Dat de werkgroep van de woensdag op Koningsdag op een andere dag (de donderdag erna) zou plaatsvinden heeft vanaf het begin van de cursus in het online rooster gestaan. Daarnaast heeft de docent het ook mondeling tijdens de werkgroep meegedeeld. Verweerster is van mening dat vier gemiste werkgroepen, van de veertien, te veel zijn ook al is er voor twee van de gemiste werkgroepen een geldige reden en is er voor twee werkgroepen een vervangende opdracht gemaakt. Al met al ziet verweerster geen reden om student in staat te stellen het vak alsnog af te ronden. De stelling van appellante dat een tentamen een onderzoek is naar de kennis, inzicht en vaardigheden van de examinandus is volgens verweerster een algemene discussie over de zin en onzin van de aanwezigheidsplicht. Volgens verweerster gaat het in een werkgroep ook om groepsprocessen, het discussiëren, en peer-review. Daar leren studenten van. De regel is dat als men niet voldoet aan de aanwezigheidsplicht een tentamen niet wordt nagekeken. Dit vak is in beide semesters gepland, dus appellante zal niet veel studievertraging oplopen. Verweerster is bereid coulance te betrachten met betrekking tot de ingangseisen die gesteld worden bij het beginnen aan derdejaars vakken van de opleiding.

Het College overweegt als volgt

1. Het College dient overeenkomstig artikel 7.61, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) te beoordelen of de bestreden beslissing al dan niet in strijd is met het recht.
2. Het College stelt vast dat het geschil zich in deze zaak toespitst op de vraag welk specifiek onderwijsdoel met de aanwezigheidsplicht is gediend en of het redelijk en voor studenten duidelijk vastgelegd is dat een tentamen niet wordt nagekeken indien een student niet voldaan heeft aan de aanwezigheidsplicht.

3. Artikel 7.10, eerste lid WHW bepaalt dat elke tentamen een onderzoek omvat naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek.
4. Artikel 7.13, tweede lid WHW, bepaalt dat in de onderwijs- en examenregeling, onverminderd het overigens in deze wet ter zake bepaalde, per opleiding of groep van opleidingen de geldende procedures en rechten en plichten dienen te worden vastgelegd met betrekking tot het onderwijs en de examens.
5. Artikel 7.13, tweede lid sub d WHW bepaalt dat daaronder ten minste worden begrepen waar nodig, de inrichting van praktische oefeningen en artikel 7.13, tweede lid sub t WHW bepaalt dat daaronder ten minste worden begrepen waar nodig, de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen.
6. In de Onderwijs- en examenregeling (OER) van de bacheloropleiding Interdisciplinaire Sociale Wetenschap 2021-2022, verzorgd aan de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen, is in hoofdstuk 5 van deel B, het opleidingsspecifiek deel, de bepalingen inzake het Onderwijs, toetsing en examinering bij het College Sociale Wetenschappen opgenomen.
7. Artikel B.5.2, *Deelname aan onderwijs en aanwezigheid*, luidt:
  1. *In geval aan een onderwijseenheid een of meer werkgroepen/practica zijn verbonden is de student in beginsel verplicht deze bijeenkomsten bij te wonen en zich op deze bijeenkomsten terdege voor te bereiden. In de cursushandleiding van de onderwijseenheid wordt de aanwezigheidsplicht nader toegelicht.*
  2. *Wanneer de student door omstandigheden niet bij een werkgroep/practicum aanwezig kan zijn, dient de student de docent of studieadviseur hiervan te verwittigen, met opgaaf van redenen.*
  3. *Indien de student door omstandigheden niet aan de aanwezigheidsverplichting kan voldoen, beoordeelt de docent, nadat de student een nadere toelichting en motivatie heeft kunnen geven, of en op welke wijze de student alsnog aan deze verplichting kan voldoen.*
  4. *Indien de student het niet eens is met het besluit van de docent zoals bedoeld in lid 3, kan de student zich wenden tot de examencommissie.*
  5. *De examencommissie kan, na een gemotiveerd verzoek van de student, een uitzondering maken op de aanwezigheidsverplichting.*
8. In artikel B.5.3, *Cursushandleiding*, is het volgende opgenomen:
  1. *Elke onderwijseenheid heeft een cursushandleiding, die wordt gepubliceerd in de digitale leeromgeving. De cursushandleiding is opgesteld volgens standaardrichtlijnen van CSW/GSSS en bevat ten minste de volgende informatie:*
    - a) *Algemene informatie over de onderwijseenheid, zoals de titel, inhoud en de werkvorm van de onderwijseenheid;*
    - b) *De leerdoelen van de onderwijseenheid en hoe die zich verhouden tot de eindtermen van de opleiding;*
    - c) *De voor de onderwijseenheid geldende ingangseisen;*
    - d) *De voor de onderwijseenheid geldende inspanningsverplichting:*
      - i. *Regels met betrekking tot de deelname aan het onderwijs en afwezigheid voor zover deze afwijken van de in de OER genoemde;*
      - ii. *Regels met betrekking tot het door de student te verrichten studie- en toetswerk;*
    - e) *De wijze van toetsing (toetsvormen), waaronder de geldende data en/of termijnen en taal;*
    - f) *De wijze waarop het eindresultaat tot stand komt, inclusief het gewicht van de toetsonderdelen;*
    - g) *De criteria die bij de beoordeling worden gehanteerd;*
    - h) *De wijze waarop en wanneer voor toetsen in inzage (voor tentamens: nabespreking) en een herkansings-/reparatiemogelijkheid is voorzien;*
    - i) *De wijze waarop schriftelijke werkstukken moeten worden ingeleverd, mede met het oog op de controle op plagiaat via de plagiaatdetectiesoftware;*

- j) *De wijze van feedback op toetsen;*
- k) *De te gebruiken literatuur (materiaal) bij de onderwijseenheid en de kosten hiervan, als deze EUR 11,60 per studiepunt overschrijden;*
- l) *De datum van beschikbaarheid van het eindcijfer;*
- m) *De voornaamste bevindingen uit de cursusevaluatie van vorig jaar (indien beschikbaar) en de eventuele aanpassingen die mede naar aanleiding daarvan zijn aangebracht;*
- n) *Een verwijzing naar de Fraude en Plagiaatregeling studenten UvA en het handboek 'Academische Vaardigheden voor Interdisciplinaire Studies'.*

2. Indien de informatie, als bedoeld in lid 1, bij aanvang van de onderwijseenheid is opgenomen in de digitale leeromgeving, is geen afzonderlijke (vermelding in de) cursushandleiding verplicht.

9. Het College overweegt dat studenten op grond van artikel 1.6 WHW academische vrijheid genieten, hetgeen onder meer inhoudt dat zij de vrijheid hebben om wel of niet colleges bij te wonen, en dat daar beperkingen aan kunnen worden gesteld in het kader van een aanwezigheidsverplichting. Maar dan moeten die beperkingen wel voldoen aan een tweetal eisen. Een eerste eis is dat er een duidelijke juridische basis aanwezig moet zijn in de OER. Aan deze eis is met betrekking tot deze cursus voldaan. Artikel B 5.2 van de in dit geval geldende OER voldoet hieraan. Uit artikel 7.13, tweede lid, onder t, WHW kan daarnaast worden afgeleid dat een aanwezigheidsverplichting slechts kan worden ingesteld met betrekking tot praktische oefeningen. Met dit laatste vereiste wordt uitgedrukt dat de aanwezigheidsverplichting in dienst moet staan van specifieke, op bijzondere, veelal op praktische bekwaamheid gerichte onderwijsdoelen die met het vak worden gediend, zoals bij practica, stages, excursies of bepaalde op een zeker product gerichte werkvormen. Afgezet tegen de academische vrijheid van de student moet er in elk zich voordoend geval een specifieke meerwaarde worden aangetoond van een aanwezigheidsverplichting voor het betreffende vak.
10. Het College heeft geconstateerd dat verweerster niet heeft kunnen motiveren welk bijzonder onderwijsdoel met deze aanwezigheidsplicht is gediend, buiten het feit dat zij stelt dat er voor veel vakken in de opleiding een aanwezigheidsverplichting geldt. Het simpel stellen van een aanwezigheidsplicht tijdens een algemene onderwijsvorm als het werkcollege komt het College onjuist voor.
11. Nu verweerster niet kan aantonen dat de aanwezigheidsplicht voor het betreffende vak in dienst staat van specifieke, op bijzondere, veelal op praktische bekwaamheid gerichte onderwijsdoelen, gaat het College er vanuit dat deze strijdig is met artikel 7.13, tweede lid, onder t, WHW, hetgeen betekent dat appellante in dit geval niet kan worden tegengeworpen dat zij niet aanwezig is geweest bij vier bijeenkomsten. Appellante heeft verder aan alle opdrachten voldaan en zij heeft twee vervangende opdrachten gemaakt. De examencommissie stelt zich ten onrechte op het standpunt dat het tentamen niet behoeft te worden nagekeken.
12. Alles overziend komt het College tot het oordeel dat het bestreden besluit strijd oplevert met het recht. Het beroep tegen dit besluit is gegrond.
13. Ingevolge artikel 7:28, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden de kosten die de belanghebbende in verband met de behandeling van het beroep redelijkerwijs heeft moeten maken, door het bestuursorgaan uitsluitend vergoed op verzoek van de belanghebbende voor zover het bestreden besluit wordt herroepen wegens een aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid. In administratief beroep wordt aldus voor het in aanmerking komen van een vergoeding van proceskosten expliciet de koppeling gelegd met het herroepen van het bestreden besluit wegens een aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid (artikel 7:28, tweede lid, Awb).
14. In het geval van appellante is haar beroep ingevolge artikel 7.61, derde lid, Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), alvorens het in behandeling is genomen door het College, doorgestuurd aan verweerster met het verzoek om na te gaan of een minnelijke schikking van het geschil mogelijk is. Dit bleek niet mogelijk.

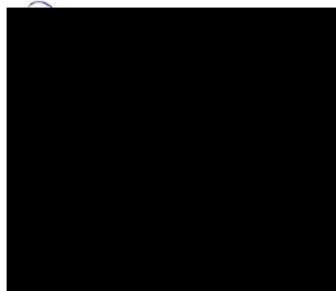
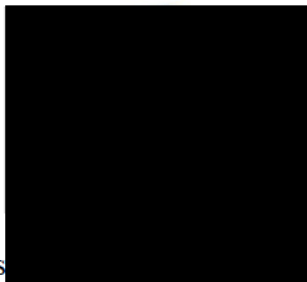
15. Het College overweegt dat er in het geval van appellante sprake is van een herroepen besluit wegens een aan verweerster te wijten onrechtmatigheid. Hiermee is voldaan aan het vereiste ingevolge artikel 7:28, tweede lid, Awb, waardoor het verzoek om een proceskostenvergoeding zal worden toegewezen gebaseerd op de aanwezigheid van de gemachtigde van appellante tijdens de hoorzitting.
16. Gelet op het vorenstaande wijst het College het verzoek om een proceskostenvergoeding toe en veroordeelt het College verweerster in de door appellante gemaakte proceskosten. Deze kosten stelt het College op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op €541,- (1 punt voor het indienen van het beroepschrift met een waarde van €541,- en een wegingsfactor 1).

III. Beslissing

Het College van Beroep voor de Examens

1. verklaart het beroep gegrond;
2. vernietigt de beslissing van 23 mei 2022 en draagt verweerster op binnen vier weken na dagtekening een nieuw besluit te nemen met inachtneming van deze beslissing;
3. veroordeelt verweerster tot vergoeding van bij appellante in verband met de behandeling van het beroep opgekomen proceskosten tot een bedrag van €541,- (zegge: vijfhonderdéénenveertig euro);
4. bepaalt dat afschrift van deze beslissing gezonden wordt aan:
  - partijen;
  - de decaan van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen;
  - het College van Bestuur en zonder vermelding van de namen van betrokkenen ter beschikking wordt gesteld aan belangstellenden.

Amsterdam, 5 december 2022

Tegen deze beslissing kunt u binnen 6 weken beroep instellen bij het **College van Beroep voor het hoger onderwijs**, Postbus 16137, 2500 BC te Den Haag